

Rejoicing in the Success of One Another: ברכת הרואה

חנוכה, תשע"ט

1) מסכת שבת דף כג.

א"ר חייא בר אשי אמר רב המדליק נר של חנוכה צריך לברך, ורב ירמיה אמר הרואה נר של חנוכה צריך לברך.

2) שלחן ערוך – אורח חיים, סימן תרעו, סעיף ג [סדר הברכות וההדלקה]

מי שלא הדליק ואינו עתיד להדליק באותו הלילה, וגם אין מדליקין עליו בתוך ביתו, כשרואה נר חנוכה מברך: שעשה נסים, ובלייל ראשון מברך גם: שהחיינו. ואם אח"כ בליל ב' או ג' בא להדליק אינו חוזר ומברך: שהחיינו.

3) תוספות – מסכת סוכה דף מו.

הרואה נר של חנוכה צריך לברך. בשאר מצות כגון אלולב וסוכה לא תקינו לברך לרואה אלא גבי נר חנוכה משום חביבות הנס. וגם משום שיש כמה בני אדם שאין להם בתים ואין בידם לקיים המצוה, וטעם ראשון ניחא דלא תיקשי ליה מזוזה; ועוד יש לפרש דאין שייך לתקן לרואה ברכה שאין העושה מברך:

4) בראשית – פרק ד, פסוק ג-ח

(ג) וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַד'. (ד) וְהָבֵל הֵבִיא גַם הוּא מִפְּכֻרוֹת צֹאנוּ וּמִחֶלְבֵהֶן וַיִּשַׁע ד' אֶל הָבֵל וְאֶל מִנְחָתוֹ: (ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו: (ו) וַיֹּאמֶר ד' אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ: (ז) הֲלוֹא אִם תַּיִטִּיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תַיִטִּיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ: (ח) וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הָבֵל אָחִיו וַיְהִי בְהִיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיִּקָּם קַיִן אֶל הָבֵל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ:

5) פענח רזא – פרשת בראשית (רבי יצחק בן יהודה הלוי זצ"ל) [12th century, France]

ויהי הבל וגוי וקין עובד אדמה וגוי, למה לא הקדים את קין הבכור? וי"ל שאמרה על קין "קניתי איש את ד"י כלומר לעבוד את ה' שלא יהי לו שום אומנות זולת זה, רק מכיוון שראה אח"כ את הבל אחיו תופס אומנות דהיינו רועה צאן יצא אחריו לתפוס אומנות, לכן מהראוי לענין וקין עובד וגוי להזכר באחרונה כי הי' מאוחר בזמן בפעל זה:

6) בראשית רבה – פרשה כב, אות ד

"וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים" ר"א ורבי יהושע, ר"א אמר בתשרי נברא העולם, רבי יהושע אמר בניסן נברא העולם, מאן דאמר בתשרי נברא העולם עשה הבל קיים מן החג ועד החנוכה, מ"ד בניסן נברא העולם עשה הבל קיים מן הפסח ועד העצרת, בין לדברי אלו בין לדברי אלו הכל מודים שלא עשה הבל בעולם יותר מחמשים יום.

7) The Soul of Chanukah (pg 18) [R' Shlomo Carlebach, edited by R' Shlomo Katz]

On Chanukah, we give G-d back His dream. How do we do this? When I see somebody else's light and I make a *brachah*, I am fulfilling G-d's dream.¹ His dream was that people should say blessings over each other's light. G-d's dream was that people would love each other, that it would blow people's minds when they see someone else's beauty.

Let's look at the first two brothers in the world. What was the problem with Cain and Abel? Imagine Cain would have said to G-d, "It's true that I'm not high enough to bring my sacrifice to you, but I'm so glad you received my brother's. How can I ever thank You for giving me a brother who is so holy?"

Do you know what would have happened? His sacrifice would have reached even higher than Abel's!

But you know, friends, Abel was also imperfect. We can ask, "Abel, why are you so happy that G-d received your sacrifice? Why aren't you crying over your brother's sacrifice that was rejected? Why don't you go to Cain and say 'I'm so sorry that G-d didn't receive yours?'"

I'll tell you something stronger. If Abel would have said to G-d, "Thank you very much for receiving my sacrifice, but I don't want You to take mine unless You receive my brother's also," do you know what would have happened? There would have been redemption for the whole world!

8) שמות – פרק ד, פסוקים יג-יד

(יג) וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי שְׁלַח נָא בְיָד תְּשַׁלַּח :
 (יד) וַיַּחֲרֹ אַף ד' בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְרֶן אַחִיךָ הַלְוִי יָדַעְתִּי כִּי דָבָר יִדְבַּר הוּא וְגַם הִנֵּה הוּא יֵצֵא
 לַקְּרֹאֲתָךְ וְיִרְאֶךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ :

9) מסכת שבת דף קלט:

ואמר רבי מלאי בשכר "וְיִרְאֶךָ וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ" (שמות ד, יד), זכה לחשן המשפט על לבו :

10) רש"י (שם)

זכה לחשן המשפט - שכנגד הלב, שהיה גדול ממנו, וקודם למשה נגלית שכינה על אהרן כדכתיב "הַנְּגִלָה נְגִילָתִי אֶל בֵּית אָבִיךָ" (שמואל א' - ב, כז) ... ואעפ"כ לא נתקנא בו בזאת :

11) שמות – פרק ד, פסוק כז

וַיֹּאמֶר ד' אֶל אֶהְרֶן לֵךְ לַקְּרֹאֲת מֹשֶׁה הַמְדַבֵּרָה ; וַיֵּלֶךְ וַיִּפְגְּשֵׁהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשָּׁק לוֹ.

12) שמות רבה – פרשה ה, אות י

מהו וישק לו? זה שמח בגדולתו של זה וזה שמח בגדולתו של זה...

13) תהלים – פרק קלג

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, לְדָוִד : הִנֵּה מָה טוֹב, וּמָה נְעִים שֶׁבַת אֲחִים גַּם יַחַד.
 ב פֶּשֶׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל-הַזָּקֵן וְזָקֵן אֶהְרֶן : שְׁיֵרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו.
 ג כָּטַל חֶרְמוֹן שְׁיֵרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן : כִּי שָׁם צָוָה ד' אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם.

14) טעם ודעת – פרשת שמות, עמ' כד (ר' משה שטרנבוך שליט"א)

ובשם רבי חיים מבריסק שמעתי שיש לאדם דין תורה עם חברו וחברו יצא זכאי – הדבר חורה לו והוא כועס על הדיין. אבל כשהדיין מטריף בהמתו אינו רוגז על כך, והסביר הדבר שבדין תורה עם החבר חורה לו שחברו יצא וידו על העליונה, אבל כבהמתו שהוטרפה אף אחד אינו יוצא זכאי תחתיו ולכן לא חורה לו. ובזה נבין מעלתו של אהרן הכהן שהקבי"ה מעיד בו שלא רק שאינו מצטער באחיו מקבל השליחות אלא שמח שאחיו הצעיר יזכה בתפקיד, ובשכר זה זכה לחושן המשפט שניתן על הלב.

15) סדר תפלה עם פירוש עולת ראיה (ר' אברהם יצחק הכהן קוק זי"ע)

להדליק נר של חנוכה. החנוכה, המושפעת מהעתיד היותר נעלה, כאשר מבואר בהוראת חנוכה, בהקבלה להוראת חנוך, היא מציירת את כל המאורות צריכים להאיר באומה, אור התורה, אור הנבואה, אור החכמה, אור הצדק, אור הגבורה, אור השמחה, אור החסד, אור האהבה וכיו"ב. אך בטרם הוכרה התכלית העליונה של החיים נראים לנו כל אלה האורות הרבים בפרטיותם כאילו הם דברים נפרדים, וצריכים הם לפעמים להיות עומדים בפירודם כדי שלא תמחה צורת כל אחד מהם ע"י עירוב פרשיות. ולפעמים הפירודים מביאים ג"כ סכסוכי דעות, יש נוטה ביותר לאחד מן המאורות האלה, ונדמה לו שמי שנוטה אל שאר המאורות הוא ממעט צביונו של אותו המאור החביב עליו ושהוא מכיר ביותר ביקרתו, אמנם מתוך שכל אחד מתגדר להגביר ולהאדיר את הצד הטוב שנפשו נוטה אליו, הכלל מתבנה, והשכלולים מתרבים, אבל הפירודים ג"כ לא יהיו קימים לעד, שהרי כ"ז שיש פירודי דיעות אין הקדושה מתבססת בעולם, ועיקר הברכה היא ברכת השלום, והיא תתקיים בעתיד בהיות ההכרה ברורה לכל, כי כל המאורות כולם בכל פרטיותם הכל הם נר אחד. ע"כ לא 'נרות' נאמרו בברכה של חנוכה, שהיא נושאת דעה עד המרחק היותר נשגב, עד העתיד היותר עליון ונערץ בעוד ד', כי אם 'נר' של חנוכה.

16) ויקרא (קדושים) – פרק יט, פסוק יח
 לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ד'.

17) רמב"ן (שם)

וטעם "ואהבת לרעך כמוך" - הפלגה, כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חברו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולמד חייד קודמין לחיי חבירך (ב"מ סב א):
 אלא מצות התורה שיאהב חברו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב. ויתכן בעבור שלא אמר "ואהבת את רעך כמוך", והשוה אותם במלת "לרעך", וכן ואהבת לו כמוך (פסוק לד) דגר, שיהיה פירושו להשוות אהבת שניהם בדעתו, כי פעמים שיאהב אדם את רעהו בדברים ידועים להטיבו בעושר ולא בחכמה וכיוצא בזה, ואם יהיה אוהבו בכל יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ובנכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא שישוה אליו אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיהיה הוא יותר ממנו בכל טובה, ויצוה הכתוב שלא תהיה פחיתות הקנאה הזאת בלבו, אבל יאהב ברבות הטובה לחבירו כאשר אדם עושה לנפשו ולא יתן שיעורין באהבה. ועל כן אמר ביהונתן "כי אהבת נפשו אהבו" (ש"א כ, יז), בעבור שהסיר מדת הקנאה מלבו ואמר "וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל [וְאַנְכִי אֶהְיֶה לְךָ לְמִשְׁנָה] וגו' (שם כג יז).

18) אמרי אמת – פרשת מקץ, שנת תרע"ד (ר' אברהם מרדכי מגור זי"ע) [1866-1948]

...וכפי מה שמחזיקים במידה של אברהם אבינו חסד ועין טובה כך נעשה אור, אאז"ל אמר על הפסוק "לא ראו איש את אחיו, ולא קמו איש מתחתיו" (שמות י, כג) שאם אין אדם רואה את חברו בעין טובה זה הוא סימן שאינו בשלימות ואז גם את עצמו אינו יכול ליישר, כשהוא להיפך ויש עין טובה מאחד לחבירו נעשה אור, וזהו דכתיב "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם".

אאז"ל אמר על הפסוק "נפש רשע אונתה רע; לא יחן בעיניו רעהו" (משלי כא, י) שאם אין לאדם עין טובה על חברו זה הוא סימן שנפשו מקולקלת, אאז"ל אמר שבפרות הרעות לא כתיב "ותרעינה באחיו" שאילו לא היו הפרות הרעות רעות כלפי עצמם, לא היו בולעות את הפרות הטובות, וכפי מה שיש אהבה ואחוה כך מסתלקים כל ההסתרות ונעשה אור, וכתוב "חבור עצבים אפרים, הנח לו" (הושע ד יז) שהחיבור גורם שלא תהיה עצבות, והעצה להגיע לזה היא על ידי שכל אחד יתבונן בשפלות עצמו, איתא בגמרא (ר"ה יז ב) על הפסוק (שמות לד ו) ויעבור ד' על פניו ויקרא מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור וכו' אמר לו וכו' יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם, ואיתא בשל"ה (עשרה מאמרות מאמר ז) שלא כתוב יאמרו לפני כסדר הזה אלא יעשו לפני, היינו כדאיתא (עיי' סוטה יד א) הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה רחום וכו', נוצר חסד לאלפים הוא לאלפי דורות, שהנס דחנוכה מעורר חסד ונותן כח עד היום.

19) ליקוטי הלכות – ראש חודש, הלכה ו, אות לא

וזה בחינת הפלגתא שפיו בית שמאי ובית הלל הנ"ל, כי בית שמאי סברי, פוחת והולך כפרי החג שהביאו בסכות שהיו פוחתין והולכין, כי זה ידוע בדברי רבותינו זכרונם לברכה ששמאי היה קפדן ועל-כן רחק את הגרים שבאו להתגיר שלא כדיון, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת שבת, אבל הלל שהיה ענו מאד, קרב אותם גם כן, כי שמאי היה צדיק גדול, אבל היה הולך בבחינת מדת הדיון ואמר שאינו ראוי לקרב את הגרועים ביותר, על-כן בית שמאי שהיו תלמידיו הולכין בדרך וסוברים שביום ראשון צריכין להדליק כל השמונה נרות, להמשיך כלל כל התקונים, כי סוברים שאי אפשר להאיר אור התורה, אור האמת בעולם, להחזיר נפשות בתשובה כי אם כשמאירין בהם האמת בשלמות עד שיבואו להתגיר ולשוב בתשובה בכל לבם וילקבל עליהם את כל דברי התורה עם כל הדקדוקים בשלמות...

אבל בית הלל שהיו מתלמידי הלל, שהיה ענו מאד, סוברים להפך, שצריכין להתחיל ממטה למעלה, להדליק תחלה נר אחד ואחר כך להיות מוסף והולך. כי אם חס ושלום, לא יתראו

הצדיקים לקרב כי אם ההגונים השלמים שראויים להאיר בהם כל התקונים כמעט אבדה חס ושלום, פלטת ישראל, בפרט שהסתכלו ברוח קדשם על הדורות האחרונים האלה, על כן הם אומרים להפך שצריכין להתחיל ממש להמעה מכל נקדה ונקדה טובה של כל אחד מישראל, כי יודעים שזה עקר גדלתו של ה' ותברך לקרב המרחקים ביותר, כמו שכתב אדונינו מורנו ורבנו זכרנו לברכה...